

ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტი

ნ.კვატაშიძე

კორპორაციული ანგარიშგება

სავარჯიშოების კრებული

თბილისი 2026

წინამდებარე სავარჯიშოების კრებული დაწერილია ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკისა და ბიზნესის ფაკულტეტის ბიზნესის ადმინისტრირების სამაგისტრო პროგრამის მიხედვით, საგანში „კორპორაციული ანგარიშგება“ (განხილვა 2026 წ. 15 ივლისი, ოქმი # 6).

კრებული განკუთვნილია თსუ მაგისტრანტებისათვის, ასევე ეკონომიკური პროფილის უმაღლესი სასწავლებლების აკადემიური პერსონალისა და სტუდენტებისათვის, პრაქტიკოს-მუშაკთათვის, ფინანსური ანგარიშგების საკითხებით დაინტერესებული პირებისათვის.

რედაქტორი:

ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აღრიცხვის, ანალიზის და აუდიტის კათედრის პროფესორი ლევან საბაური.

რეცენზენტი:

ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აღრიცხვის, ანალიზის და აუდიტის კათედრის ასოცირებული პროფესორი მარინა მაისურაძე

შინაარსი

თემა 1. ფინანსური ანგარიშგების მომზადების კონცეფციები	4
თემა 2. ფინანსური ინსტრუმენტების აღრიცხვა.....	13
თემა 3. საწარმოთა გაერთიანების აღრიცხვა.....	24
თემა 4. შვილობილი საწარმოები და კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგება ...	33
თემა 5. ინვესტიციები მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში.....	43
თემა 6. ინვესტიციები ერთობლივ საქმიანობაში.....	48
თემა 7. შემოსავალი აქციაზე.....	56

თემა 1. ფინანსური ანგარიშგების მომზადების კონცეფციები

Conceptual Framework for Financial Reporting

I. საბაზისო

1. კონცეპტუალური საფუძვლების მთავარი მიზანია:

- A. IFRS-ის ყველა მოთხოვნის ჩანაცვლება
- B. ფინანსური ანგარიშგების მომზადებისა და წარმოდგენის კონცეპტუალური საფუძვლის შექმნა
- C. აუდიტის პროცედურების განსაზღვრა
- D. საგადასახადო მოგების გამოთვლა

სწორი პასუხი: B

2. რომელია სასარგებლო ფინანსური ინფორმაციის ხარისხობრივი მახასიათებლები

- A. შედარებადობა (Comparability)
- B. შემოწმებადობა (Verifiability)
- C. შესაბამისობა (Relevance)
- D. დროულობა (Timeliness)

სწორი პასუხი: C

3. რომელია ორი ძირითადი ხარისხობრივი მახასიათებელი?

- A. შესაბამისობა და სამართლიანი წარმოდგენა (Relevance და Faithful representation)
- B. შედარებადობა და შემოწმებადობა (Comparability და Verifiability)
- C. დროულობა და აღქმადობა (Timeliness და Understandability)
- D. თანმიმდევრულობა და შედარებადობა (Consistency და Comparability)

სწორი პასუხი: A

4. შესაძლებელია რომ ინფორმაცია იყოს შესაბამისი (რელევანტური/აქტუალური), მაგრამ არ იყოს სამართლიანად წარდგენილი?

- A. არა, რადგან შესაბამისობა ავტომატურად ნიშნავს სამართლიან წარდგენას
- B. კი
- C. მხოლოდ მაშინ, თუ ინფორმაცია ისტორიული ღირებულებითაა შეფასებული
- D. მხოლოდ მაშინ, თუ ინფორმაცია არ არის არსებითი

სწორი პასუხი: B

ანუ შესაბამისობა $\neq$ სამართლიანი წარდგენა, ეს ინფორმაციის ორი ძირითადი ხარისხობრივი მახასიათებელია

5. სამართლიანი წარდგენის სამი ძირითადი თვისებაა:

- A. ნეიტრალობა, წინდახედულობა, სისრულე (Neutrality, Prudence, Completeness)
- B. სისრულე, ნეიტრალობა, შეცდომებისგან თავისუფალი (Completeness, Neutrality, Free from error)
- C. შესაბამისობა, ნეიტრალობა, შედარებადობა (Relevance, Neutrality, Comparability)
- D. სისრულე, დროულობა, წინდახედულობა (Completeness, Timeliness, Prudence)

სწორი პასუხი: B

6. შეცდომების არარსებობა კონცეპტუალური საფუძვლების კონტექსტში ნიშნავს:

- A. ინფორმაციის სამართლიან წარდგენას
- B. აბსოლუტურ სიზუსტეს ყველა ასპექტში
- C. რომ ეკონომიკური მოვლენების აღწერაში საერთოდ არ იარსებებს შეცდომა
- D. მათემატიკური შეცდომების არარსებობას

სწორი პასუხი: C

II. ინფორმაციის ხარისხობრივი მახასიათებლები (Enhancing qualitative characteristics)

7. რომელი არ არის ხარისხობრივი მახასიათებელი, რომელიც აუმჯობესებს ინფორმაციის სარგებლიანობას?

- A. შედარებადობა (Comparability)
- B. შემოწმებადობა (Verifiability)
- C. დროულობა (Timeliness)
- D. სანდოობა (Reliability)

სწორი პასუხი: D

8. რომელი ოთხი ხარისხობრივი მახასიათებელი აუმჯობესებენ ინფორმაციის სარგებლიანობას:

- A. შედარებადობა, შემოწმებადობა, დროულობა, აღქმადობა
(Comparability, Verifiability, Timeliness, Understandability)
- B. შესაბამისობა, შედარებადობა, წინდახედულობა, დროულობა
(Relevance, Comparability, Prudence, Timeliness)
- C. სანდო წარმოდგენა, შედარებადობა, დროულობა, წინდახედულობა
(Faithful representation, Comparability, Timeliness, Prudence)
- D. ნეიტრალობა, შედარებადობა, შემოწმებადობა, დროულობა
(Neutrality, Comparability, Verifiability, Timeliness)

სწორი პასუხი: A

III. ფინანსური ანგარიშგების ელემენტები

9. აქტივის სწორი განმარტებაა:

- A. რესურსი, რომელსაც საწარმო ფლობს
- B. არსებული ეკონომიკური რესურსი, რომელსაც საწარმო აკონტროლებს წარსულში მომხდარი მოვლენების შედეგად
- C. საწარმოს საკუთრებაში არსებული ნებისმიერი მატერიალური ნივთი
- D. მომავალი ფულადი შემოსავალი

სწორი პასუხი: B

10. რატომ არ არის აუცილებელი, რომ აქტივებს საწარმო იურიდიულად ფლობდეს?

- A. იმიტომ, რომ აქტივი შეიძლება იყოს მხოლოდ ფულადი სახსრები
- B. რადგან არსებითია ეკონომიკურ რესურსზე კონტროლი და არაა აუცილებელი იურიდიული საკუთრება
- C. იმიტომ, რომ ფასს-ები არ ითვალისწინებს საკუთრების უფლებას
- D. იმიტომ, რომ ყველა აქტივი იჯარითაა მიღებული

სწორი პასუხი: B

11. ეკონომიკური რესურსი არის:

- A. აქტივი
- B. უფლება, რომელსაც გააჩნია ეკონომიკური სარგებლის შექმნის პოტენციალი
- C. მხოლოდ ფულადი სახსრები
- D. მხოლოდ იურიდიულად დაცული საკუთრება

სწორი პასუხი: B

12. ვალდებულებების განმარტებაში რომელი კომპონენტია გადამწყვეტი?

- A. წარსული ხარჯის არსებობა
- B. ეკონომიკური რესურსის გადაცემის მიმდინარე მოვალეობა
- C. მხოლოდ ხელშეკრულების არსებობა
- D. მომავალი ზარალის არსებობა

სწორი პასუხი: B

IV. კაპიტალი (Equity)

13. კაპიტალი განისაზღვრება როგორც:

- A. აქტივები მინუს ვალდებულებები
- B. ვალდებულებები მინუს აქტივები
- C. აქტივები პლუს ვალდებულებები
- D. მხოლოდ აქციონერთა მიერ შეტანილი კაპიტალი

სწორი პასუხი: A

14. რომელი დებულებაა სწორი?

- A. კაპიტალი არის ვალდებულება
- B. კაპიტალი წარმოადგენს საწარმოს ყველა ვალდებულების ერთობლიობას
- C. საკუთარი კაპიტალი არის საწარმოს აქტივების ის ნაწილი, რომელიც რჩება ყველა ვალდებულების გამოკლების შემდეგ
- D. კაპიტალი ყოველთვის უდრის სააქციო კაპიტალს

სწორი პასუხი: C

V. შემოსავლები და ხარჯები

15. შემოსავლის ცნება მოიცავს:

- A. მხოლოდ გაყიდვებს
- B. მხოლოდ მოგებას
- C. აქტივების ზრდას ან ვალდებულებების შემცირებას, რაც იწვევს საკუთარი კაპიტალის ზრდას, რომელიც დაკავშირებული არაა მფლობელთა მიერ დამატებით შენატანებთან
- D. მხოლოდ ფულადი შემოსავლებს

სწორი პასუხი: C

16. ხარჯები არის:

- A. ნებისმიერი ფულადი სახსრების გადინება
- B. აქტივების შემცირება ან ვალდებულებების ზრდა, რაც იწვევს საკუთარი კაპიტალის შემცირებას, რომელიც დაკავშირებული არაა მფლობელებზე გაცემულ განაწილებებთან

- C. მხოლოდ საოპერაციო ხარჯები
- D. მხოლოდ დარიცხული ხარჯები

სწორი პასუხი: B

VI აღიარება

17. ფინანსური ანგარიშგების კონცეპტუალური საფუძვლების მიხედვით, აქტივების ან ვალდებულებების ასაღიარებლად საკმარისია მხოლოდ შესაბამისობა მათ განმარტებებთან?

- A. დიახ
- B. არა, აღიარებამ ასევე უნდა უზრუნველყოს ინფორმაციის შესაბამისი და სამართლიანი წარდგენა
- C. მხოლოდ მატერიალური აქტივებისთვის
- D. მხოლოდ ვალდებულებებისთვის

სწორი პასუხი: B

აღიარებას აქვს **დამატებული კრიტერიუმი** - მათ შორის,

18. ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში:

- A. ყველა აქტივი აუცილებლად უნდა იყოს აღიარებული
- B. ყველა ვალდებულება აუცილებლად უნდა იყოს აღიარებული
- C. ზოგჯერ შეიძლება არსებობდეს აქტივი და ვალდებულება, რომელიც არ აღიარდება
- D. თუ არსებობს რესურსი, ის ავტომატურად აღიარდება

სწორი პასუხი: C

19. საწარმოს აქვს საკუთრების უფლება აქტივზე, მაგრამ ვერ აკონტროლებს მის გამოყენებას და მას არ აქვს მისგან ეკონომიკური სარგებლის მიღების შესაძლებლობა. რომელია მოსაზრება ყველაზე სწორი?

- A. აქტივი აუცილებლად უნდა აღიარდეს, რადგან სამართლებრივი საკუთრება არსებობს
- B. აქტივი არ აკმაყოფილებს აქტივის არსებით კრიტერიუმს
- C. აქტივი ყოველთვის არის აღიარდება აქტივად, თუ მისი ღირებულება ანაზღაურებულია
- D. უნდა აღიარდეს მხოლოდ სამართლიანი ღირებულებით

სწორი პასუხი: B

VII. შეფასების საფუძვლები

20. რომელი არ არის შეფასების მეთოდი?

- A. ისტორიული ღირებულება
- B. სამართლიანი ღირებულება
- C. საბალანსო ღირებულება
- D. შემოსავალი

სწორი პასუხი: D

21. ისტორიული ღირებულება ძირითადად ეფუძნება:

- A. აქტივის მიმდინარე საბაზრო ფასს
- B. აქტივის შეძენისას გადახდილ/გაცემულ ღირებულებას ან ვალდებულების წარმოშობისას მიღებულ ანაზღაურებას
- C. მხოლოდ დისკონტირებული ფულადი ნაკადებს
- D. მხოლოდ ჩანაცვლების ღირებულებას

სწორი პასუხი: B

X. წარდგენა და გამჟღავნება

22. აგრეგირების და ეზაგრეგირების მიზანია:

- A. რაც შეიძლება მეტი ინფორმაციის დამალვა
- B. ინფორმაციის ისეთი დაჯგუფება/დაშლა, რომ ფინანსური ინფორმაცია იყოს

სასარგებლო

C. მხოლოდ ბალანსის შემცირება

D. ანგარიშგების ფორმალური მოთხოვნების შესრულება

სწორი პასუხი: B

23. კაპიტალის ფინანსური შენარჩუნების შემთხვევაში მოგება მიიღება მაშინ, როდესაც:

A. საწარმოს ფიზიკური წარმოების შესაძლებლობა იზრდება

B. პერიოდის ბოლოს ფინანსური კაპიტალი აღემატება პერიოდის დასაწყისის ფინანსურ კაპიტალს

C. მხოლოდ როცა იზრდება ფულადი ნაკადები

D. შემოსავალი აღემატება ხარჯებს ნებისმიერ შემთხვევაში

სწორი პასუხი: B

24. კომპანიას აქვს არსებული ვალდებულება, რომლის თანხა ზუსტად ვერ

განისაზღვრება, მაგრამ არსებობს მნიშვნელოვანი შეფასების განუსაზღვრელობა. რას ნიშნავს ეს?

A. ვალდებულება ავტომატურად არ აღიარდება

B. განუსაზღვრელობა ავტომატურად გამორიცხავს აღიარებას

C. შეფასების განუსაზღვრელობა თავისთავად არ ნიშნავს, რომ ვალდებულება ვერ იქნება აღიარებული

D. ვალდებულებას ყოველთვის ექნება ნულოვანი შეფასება

სწორი პასუხი: C

25. რომელი დებულებაა ყველაზე ზუსტი კონცეპტუალური საფუძვლების მიმართ?

A. კონცეპტუალური საფუძვლები არის ფასის სტანდარტი და საწარმომ მისი მოთხოვნები უნდა გამოიყენოს ისე, როგორც კონკრეტული სტანდარტის მოთხოვნები

B. კონცეპტუალური საფუძვლები მიზანია ბუღალტრული აღრიცხვის საერთაშორისო

სტანდარტების საბჭოს (IASB-ს) დაეხმაროს თანამიმდევრული სტანდარტების შემუშავებაში და საწარმოებს სააღრიცხვო პოლიტიკის განვითარებაში, როდესაც კონკრეტული სტანდარტი არ არსებობს

C. კონცეპტუალური საფუძვლები ანაცვლებს ფასს სტანდარტებს

D. კონცეპტუალური საფუძვლები გამოიყენება მხოლოდ საჯარო სექტორში

სწორი პასუხი: B

26. რომელი წინადადებაა მცდარი?

A. შესაბამისობა და სამართლიანი წარმოდგენა ძირითადი ხარისხობრივი მახასიათებლებია

B. შედარებადობა, შემოწმებადობა, დროულობა და აღქმადობა არის ინფორმაციის გაუმჯობესების ხარისხობრივ მახასიათებლები

C. წინდახედულობა ნიშნავს აქტივებისა და ვალდებულებების სისტემატურ გადაფასებას.

D. ნეიტრალობა არის სამართლიანი წარდგენის შემადგენელი თვისება

სწორი პასუხი: C

წინდახედულობა (Prudence) ≠ კონსერვატიული სააღრიცხვო პოლიტიკა

ნეიტრალობას უზრუნველყოფს წინდახედულობა. წინდახედულობა ნიშნავს სიფრთხილის გამოჩენას განუსაზღვრელ გარემოებებში განსჯისა და გადაწყვეტილებების მიღებისას. წინდახედულობა იმას ნიშნავს, რომ აქტივები და შემოსავალი არ იქნება გადიდებული, ხოლო ვალდებულებები და ხარჯები - შემცირებული. ანალოგიურად, წინდახედულობის პრინციპის გამოყენება არც აქტივების ან შემოსავლის შემცირებას და არც ვალდებულებების ან ხარჯების გადიდებას უშვებს. ამგვარმა უზუსტობებმა შეიძლება გამოიწვიოს მომავალი პერიოდების შემოსავლების ან ხარჯების გადიდება ან შემცირება.

(Concept.2/16)

✓ თემა 2. ფინანსური ინსტრუმენტების აღრიცხვა

ტერმინები

FVPL - სამართლიანი ღირებულებით მოგება-ზარალში ასახვით

FVOCI - სამართლიანი ღირებულებით სხვა სრულ შემოსავალში ასახვით

OCI - სხვა სრული შემოსავალი

ECL (Expected Credit Loss) - მოსალოდნელი საკრედიტო ზარალი

SPPI (Solely Payments of Principal and Interest) ტესტი - მხოლოდ ძირითადი თანხისა და პროცენტის გადახდა

ტესტი 1 - ამორტიზებული ღირებულება

კომპანიამ შეიძინა ობლიგაცია, რომლის, ნომინალური ღირებულებაც 100,000 ლარია; შესყიდვის ფასი - 97,000 ლარი; კუპონი - 5%; ვადა - 3 წელი; ძირითადი თანხა სრულად იფარება ვადის ბოლოს.

კომპანიის ბიზნესმოდელია აქტივის ფულადი ნაკადების მისაღებად ფლობა.

როგორ უნდა შეფასდეს ობლიგაცია?

- A. FVPL
- B. FVOCI
- C. ამორტიზებული ღირებულებით
- D. ისტორიული ღირებულებით

სწორი პასუხი: C

აქ მთავარი მხოლოდ ბიზნესმოდელი არ არის - უნდა დაკმაყოფილდეს SPPI ტესტიც.

ტესტი 2 - SPPI

რომელი ინსტრუმენტი ყველაზე მეტად ვერ აკმაყოფილებს SPPI კრიტერიუმს?

- A. ჩვეულებრივი ფიქსირებული კუპონიანი ობლიგაცია
- B. ცვლადი საპროცენტო განაკვეთის სესხი

C. სესხი, რომლის პროცენტი დამოკიდებულია მსესხებლის EBITDA-ზე

D. დისკონტით შეძენილი სახელმწიფო ობლიგაცია

სწორი პასუხი: C

პროცენტის მიზმა EBITDA-ზე ნიშნავს, რომ ანაზღაურება აღარ წარმოადგენს მხოლოდ ძირითადი თანხისა და დროითი ღირებულების/საკრედიტო რისკის კომპენსაციას.

ტესტი 3 - ბიზნესმოდელი

კომპანია ფლობს ობლიგაციებს. ზოგიერთს ინარჩუნებს კუპონის მისაღებად, საჭიროების შემთხვევაში ყიდის მათ. პორტფელის მართვის სტრატეგია ითვალისწინებს როგორც ფულადი ნაკადების მიღებას, ისევე გაყიდვებს.

რომელი ბიზნესმოდელი არის ყველაზე შესაბამისი?

A. ფლობილია ფულადი ნაკადების მისაღებად (Hold to collect)

B. ფლობილია ფულადი ნაკადების მისაღებად და გასაყიდად (Hold to collect and sell)

C. სხვა/ვაჭრობა (Other / trading)

D. FVPL

სწორი პასუხი: B

მხოლოდ იმიტომ, რომ აქტივები იყიდება

ტესტი 4. წილობრივი ინსტრუმენტი

კომპანიამ შეიძინა სხვა კომპანიის ჩვეულებრივი აქციები. აქციები არ არის ვაჭრობისთვის ფლობილი. IFRS 9-ის მიხედვით კომპანიას შეუძლია:

A. აირჩიოს FVOCI

B. ავტომატურად გამოიყენოს ამორტიზებული ღირებულება

C. აირჩიოს FVPL ან FVOCI ყოველი წლის ბოლოს

D. გამოიყენოს FVOCI მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ აქციები SPPI-ს აკმაყოფილებს

სწორი პასუხი: A

წილობრივი ინსტრუმენტებისთვის FVOCI არჩევანი კეთდება თავდაპირველი აღიარებისას და არჩევანი ჩვეულებრივ შეუქცევადია.

ტესტი 5 – FVOCI

კომპანიამ აქციები შეიძინა 100,000 ლარად და აირჩია FVOCI. წლის ბოლოს სამართლიანი ღირებულება იყო 130,000 ლარი.

სად აისახება 30,000 ლარი?

- A. მოგება-ზარალი
- B. OCI
- C. შემოსავალში
- D. გაუნაწილებელ (დაგროვილ) მოგებაში

სწორი პასუხი: B

თუ აქციები შემდეგ გაიყიდა 140,000-ად, ადრე დაგროვილი OCI-ის 30,000 ლარი არ გადაკლასიფიცირდება მოგება-ზარალში.

ტესტი 6. ECL

სესხის თავდაპირველი აღიარებისას კომპანია აფასებს:

- A. 12-თვიან ECL-ს
- B. ECL-ს ყველა შემთხვევაში არსებობის მანძილზე
- C. მხოლოდ მიმდინარე ზარალს
- D. მხოლოდ დეფოლტის შემდეგ წარმოშობილ ზარალს

სწორი პასუხი: A

თუ საკრედიტო რისკს მნიშვნელოვნად არ არის გაზრდილი — **12-month ECL**.

როდესაც საანგარიშგებო თარიღისთვის ფინანსური ინსტრუმენტის საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად გაზრდილი არ არის თავდაპირველი აღიარების შემდეგ, საწარმომ მოცემული ფინანსური ინსტრუმენტისთვის ზარალის რეზერვი უნდა შეაფასოს ისეთი ოდენობით, რომელიც ტოლია 12-თვიანი საკრედიტო ზარალის (9/5.5.5)

ტესტი 7 საკრედიტო რისკის მნიშვნელოვანი ზრდა - SICR (Significant Increase in Credit Risk)

სესხის საკრედიტო რისკის საწყისი აღიარებასთან შედარებით მნიშვნელოვნად გაიზარდა. მაგრამ სესხი ჯერ არ არის საკრედიტო ისტორიის მქონე.

რა უნდა აღიაროს კომპანიამ?

- A. 12-თვიანი ECL
- B. ECL არსებობის მანძილზე (9/5.5.3)
- C. მხოლოდ არსებობის მანძილზე ფაქტობრივი ზარალი
- D. გაუფასურების აღიარება

სწორი პასუხი: B

ტესტი 8 – სამი სტადია

სესხი გახდა საკრედიტო ისტორიის მქონე.

გაუფასურების ზარალის რომელ სტადიაში გადავა სესხი?

- A. სტადია 1
- B. სტადია 2
- C. სტადია 3
- D. FVOCI

სწორი პასუხი: C

მე-3 სტადიაში - საპროცენტო შემოსავალი ჩვეულებრივიანგარიშება ამორტიზებული ღირებულებიდან, ანუ ზარალის კომპენსაციის გამოკლებით.

ქეისი 1 ბიზნესმოდელი და SPPI

კომპანიას აქვს სამი ფინანსური აქტივი

აქტივი A - სესხი 500,000 ლარი. ძირი და პროცენტი მიიღება ხელშეკრულების მიხედვით.

კომპანია სესხს ინარჩუნებს ფულადი ნაკადების მისაღებად.

აქტივი B - ობლიგაცია 400,000 ლარი. კომპანია მართავს პორტფელს როგორც კუპონების მისაღებად, ისე პერიოდული გაყიდვებისთვის.

აქტივი C - ობლიგაცია 300,000 ლარი. პროცენტი დამოკიდებულია კომპანიის აქციის ფასზე.

დავალება:

განსაზღვრეთ:

1. ბიზნესმოდელი;
2. SPPI;
3. შეფასების კატეგორია.

აქტივი	ბიზნესმოდელი	SPPI	შეფასება
A	ფლობილი სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მისაღებად	დიახ	ამორტიზებული ღირებულებით
B	ფლობილი სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მისაღებად და გასაყიდად	დიახ	FVOCI
C	დამოკიდებულია პირობებზე, მაგრამ აღწერილი cash flows არ არის SPPI	არა	FVPL

ოქროს წესი:

ბიზნესმოდელი + SPPI = კლასიფიკაცია

ქეისი 2 – ECL-ის სამი ეტაპი

1 იანვარს კომპანიამ გასცა სესხი 1,000,000 ლარზე.

31 დეკემბერი, წელი 1 - საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა. ECL შეფასდა 20,000 ლარად.

31 დეკემბერი, წელი 2 - მსესხებელის ფინანსური მდგომარეობა გაუარესდა და საკრედიტო რისკი მნიშვნელოვნად გაიზარდა. არსებობის მანძილის ECL შეფასდა 70,000 ლარად.

31 დეკემბერი, წელი 3 - მსესხებელი სერიოზულ ფინანსურ სირთულეშია და სესხი საკრედიტო ისტორიით მქონე გახდა. არსებობის მანძილის ECL შეფასდა 120,000 ლარად.

დავალება:

განსაზღვრე თითოეული წლის:

- სტადია;
- ECL;
- კომპენსაციის (allowance) ცვლილება.

პასუხი

წელი	სტადია		ECL (ლარი)
1	სტადია 1	12-თვიანი ECL	20,000
2	სტადია 2	არსებობის მანძილის ECL	70,000
3	სტადია 3	არსებობის მანძილის ECL	120,000

ქეისი 3 - მოდიფიკაცია

კომპანიას აქვს სესხი, რომლის საბალანსო ღირებულებაა 900,000 ლარი, ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი 8%.

კრედიტორთან შეთანხმებით შეიცვალა გადახდის პირობები. ახალი პირობების მიხედვით მომავალი ფულადი ნაკადების დღევანდელი ღირებულება (PV) ძველი EIR-ით (Effective Interest Rate - ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი) არის 820,000 ლარი.

კითხვა: საჭიროა:

- A. აღრიცხვაში არაფერი არ იცვლება
- B. აღიარდეს 80,000 ლარის მოდიფიკაციის ზარალი
- C. აღიარდეს მხოლოდ ახალი საპროცენტო ხარჯი
- D. ავტომატურად გაკეთდეს სესხის გაუქმების აღიარება

სწორი პასუხი: B

თუ მოდიფიკაცია არ იწვევს აღიარების გაუქმებას, IFRS 9 მოითხოვს საბალანსო ღირებულების გადათვლას მოდიფიცირებული სახელშეკრულებო ფულადი ნაკადების მიხედვით, ძველი EIR-ის გამოყენებით და სხვაობის აღიარებას მოგება-ზარალში.

ქეისი 4 - მოთხოვნების აღიარების შეწყვეტა

კომპანიას აქვს მოთხოვნა, რომლის საბალანსო ღირებულებაა 1,000,000 ლარი. მოთხოვნა გადასცა ბანკს 920,000 ლარად. კომპანიამ:

- არსებითად ყველა რისკი და სარგებელი;
- აღარ აკონტროლებს აქტივს.

კითხვა: საჭიროა:

- A. აქტივი დარჩეს ბალანსზე
- B. აღიარების შეწყვეტა
- C. მხოლოდ ECL ცვლილება
- D. აქტივი გადავიდეს FVOCI-ში

სწორი პასუხი: B

აღიარდება ზარალი: $920,000 - 1,000,000 = 80,000$ ლარი.

ქეისი 5 - FVOCI და კაპიტალი

კომპანიამ შეიძინა სტრატეგიული ინვესტიცია 500,000 ლარად და თავდაპირველად აირჩია FVOCI-ში ასახვის მეთოდი. წლის ბოლოს სამართლიანი ღირებულებაა 620,000 ლარი, ხოლო მეორე წელს - 550,000 ლარი. მესამე წელს აქციები გაიყიდა 570,000 ლარად.

დავალება: რა აისახება OCI-ში?

პასუხი:

წელი 1: +120,000 ლარი OCI

წელი 2: -70,000 ლარი OCI ($550,000 - 620,000$); კუმულაციური OCI - 50,000 ლარი.

წელი 3: გაყიდვისას კუმულაციური OCI-ის 50,000 ლარი არ გადაიტანება მოგება-ზარალში. შესაძლებელია მისი გადატანა კაპიტალის ერთი კომპონენტიდან მეორეში.

სწრაფი ტესტები

1. ყველა სავალო ინსტრუმენტი შეიძლება შეფასდეს ამორტიზებული ღირებულებით.

✗ მცდარია.

2.წილობრივი ინსტრუმენტის FVOCI-ით შეფასების არჩევანი კეთდება თავდაპირველი აღიარებისას

✓ მართალია.

3. სტადია 2 ნიშნავს, რომ აქტივი აუცილებლად არის საკრედიტო ისტორიის მქონე

✗ მცდარია.

4. სტადია 3-ში გამოიყენება ECL არსებობის მანძილზე.

✓ მართალია.

5. სავალო ინსტრუმენტის FVOCI-ში სამართლიანი ღირებულების ცვლილება OCI-ში აისახება, მაგრამ საპროცენტო შემოსავალი და გაუარესების გარკვეული ეფექტები მოგება-ზარალში აისახება.

✓ მართალია.

ამოცანა 1. ფინანსური აქტივი - ინვესტიციები ობლიგაციებში

კომპანია A-მ 20X9 წლის 1 იანვარს 92,278 ლარად შეიძინა 5-წლიანი 8%-იანი ობლიგაციები 100,000 ლარის ნომინალური ღირებულების. ობლიგაციებზე პროცენტის გადახდა ხდება წელიწადში ერთხელ - 31 დეკემბერს.

საბაზრო საპროცენტო განაკვეთი 10,039%.

ობლიგაციების საბალანსო (ამორტიზებული) ღირებულება

წელი	საბალანსო ღირებულება წლის დასაწყისში	საპროცენტო შემოსავალი 10,039% (სვ.1× 10.039%)	მისაღები ფულადი სახსრები 8% (სვ.1× 8%)	დისკონტის თანხა (სვ.2-სვ.3)	საბალანსო ღირებულება წლის ბოლოს (სვ1 + სვ.4)
	1	2	3	4	5
1	92,278	9,264	8,000	1,264	93,542
2	93,542	9,391	8,000	1,391	94,932
3	94,932	9,530	8,000	1,530	96,342
4	96,463	9,684	8,000	1,684	97,976
5	98,147	9,853	<u>8,000</u>	<u>1,853</u>	100,000

			40,000	7,722	
--	--	--	--------	-------	--

ობლიგაციები შეძენილია 7,722 ლარის დისკონტით (ფასდაკლებით), რაც სასესხო პერიოდის განმავლობაში ამორტიზირდება - აღიარდება შემოსავლად.

ობლიგაციების შეძენა და საპროცენტო შემოსავლების აღიარება (ლარი):

1-ლი იანვარი:

ობლიგაციების შეძენა აღიარდება მიმდინარე სამართლიანი ღირებულებით (ლარი):

დებეტი - ინვესტიციები ობლიგაციებში 92,278

კრედიტი - ფულადი სახსრები 92,278

31 დეკემბერი:

საპროცენტო შემოსავალი აღიარდება საბაზრო განაკვეთით:

$$92,278 \times 10.039\% = 9,264 \text{ ლარი};$$

მისაღები ფულადი სახსრები ნომინალური საპროცენტო განაკვეთით:

$$100,000 \times 8\% = 8,000 \text{ ლარი};$$

დისკონტის ამორტიზაციის თანხა: $9,264 - 8,000 = 1,264$ ლარი.

ობლიგაციების საბალანსო ღირებულება წლის ბოლოს:

$$92,278 + (9,264 - 8,000) = 92,278 + 1,264 = 93,542 \text{ ლარი.}$$

შემოსავლების აღიარება და დისკონტის ამორტიზება (ლარი):

დებეტი - მისაღები პროცენტები 8,000

დებეტი - ინვესტიციები ობლიგაციებში 1,264

კრედიტი - საპროცენტო შემოსავალი 9,264

ობლიგაციის ემიტენტი - ვალდებულებები

ვალდებულებები აღირიცხება მიმდინარე სამართლიანი ღირებულებით (ლარი):

დებეტი - ფულადი სახსრები 92,278

დებეტი - გრძელვადიანი სასესხო ვალდებულებები 92,278

მაგალითი 2. უპროცენტო სესხი

A კომპანიამ B-ს მისცა 100,000 ლარის არაკომერციული სესხი. პირობები: თანხა: 100,000 ლარი, ვადა: 3 წელი, პროცენტი: 5%, მსგავსი სესხის საბაზრო განაკვეთი, 10%-ია, A კომპანია ყოველწლიურად მიიღებს 5,000 ლარის საპროცენტო შემოსავალს ($100,000 \times 5\%$).

ნაბიჯი 1. სესხის სამართლიანი ღირებულება საბაზრო საპროცენტო განაკვეთით

$PV\ 100,000\ (3,10\%) = 100,000 / 1.14202 = 87,564$ ლარი.

სხვაობა 12,436 ლარი ($100,000 - 87,564$) არის ბაზარზე დაბალი სარგებელი

ნაბიჯი 2. ეფექტური საპროცენტო განაკვეთი

ფასს 9-ის მიხედვით, თუ სესხი აკმაყოფილებს ამორტიზებული ღირებულებით აღრიცხვის პირობებს, შემდგომში იგი აღირიცხება ამორტიზებული ღირებულებით, ხოლო საპროცენტო შემოსავალი ეფუძნება ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთს.

სასესხო ამორტიზებული ღირებულება (ლარი)

წელი	წლის დასაწყისში	საპროცენტო შემოსავალი (სვ.1×10%)	მიღებული ფულადი სახსრები (5%)	დისკონტი (ფასდაკლება) (სვ.2-სვ.3)	წლის ბოლოს (სვ.1+2-3)
	1	2	3	4	5
1	87,564	8,756	(5,000)	3,756	91,320
2	91,320	9,132	(5,000)	4,132	4,545
3	95,452	9,545	<u>(5,000)</u>	<u>4,545</u>	≈100,000
			15,000	≈12,436	

სესხის გამცემი:

დებეტი - გრძელვადიანი სასესხო მოთხოვნები 87,564

დებეტი - სესხის დისკონტი 12,436

კრედიტი - ფულადი სახსრები 100,000

საპროცენტო შემოსავლის აღიარება

დებეტი - მისაღები პროცენტები 5,000

დებეტი - გრძელვადიანი სასესხო მოთხოვნები 3,756

კრედიტი - საპროცენტო შემოსავალი 8,756

დისკონტის ანგარიში (ლარი)

წელი	წლის დასაწყისი	დაფარვა	წლის ბოლოს
1	12,436	(3,756)	8,680
2	8,680	(4,132)	4,548
3	4,548	<u>(4,545)</u>	2 ცდომილება

ხელშეკრულების საპროცენტო განაკვეთი $\neq$ ეფექტური საპროცენტო განაკვეთს ეს ორი სხვადასხვა რამეა. ხელშეკრულებით საპროცენტო შემოსავალი 5,000 ლარია, ხოლო ფისს 9-ის მიხედვით პირველი წლის 8,756 ლარი, სხვაობა 3,756 ლარი არის ფასდაკლების ხარჯი ანუ თავდაპირველად აღიარებული დაბალი სამართლიანი ღირებულება თანდათანობით გაზრდა და ბოლოს უტოლდება 100,000 ლარს.

სესხის მიმღები:

დებეტი - ფულადი სახსრები 100,000

კრედიტი - სასესხო ვალდებულება 87,564

კრედიტი - ??????????

სხვაობა 12,436 ლარი უნდა დაკვალიფიცირდეს მისი ეკონომიკური შინაარსის შესაბამისად. მაგალითად, თუ ეს არის სამთავრობო სესხი საბაზროზე დაბალი განაკვეთით, მაშინ ფასს 20-ის მოთხოვნებით აისახოს.

თემა 3. საწარმოთა გაერთიანება

I. ძირითადი პრინციპები

1. IFRS 3-ის მიხედვით sawarmoTa gaerTianeba არის:

- A. ორი კომპანიის ნებისმიერი შერწყმა
- B. გარიგება ან სხვა მოვლენა, რომლის შედეგადაც მყიდველი საწარმო კონტროლს იღებს ერთ ან მეტ ბიზნესზე
- C. მხოლოდ იურიდიული შერწყმა
- D. აქტივების ნებისმიერი შეძენა

სწორი პასუხი: B

2. საწარმოთა გაერთიანების აღრიცხვისას რომელი მეთოდი გამოიყენება?

- A. წილობრივი მეთოდი
- B. დანახარჯ-მეთოდი
- C. შეძენის მეთოდი
- D. პროპორციული კონსოლიდაციის

სწორი პასუხი: C

3. შეძენის მეთოდის პირველი ნაბიჯია:

- A. გუდვილის გამოთვლა
- B. გადაცემული კომპენსაციის შეფასება
- C. მყიდველი საწარმოს იდენტიფიცირება
- D. არამაკონტროლებელი წილის (NCI) შეფასება

სწორი პასუხი: C

კლასიკური თანმიმდევრობაა:

Identify acquirer → acquisition date → recognise/measure identifiable assets & liabilities → NCI → goodwill/bargain purchase.

მყიდველის იდენტიფიცირება → შეძენის თარიღი → იდენტიფიცირებადი აქტივებისა და ვალდებულებების აღქმა/შეფასება → არამაკონტროლებელი წილი → გუდვილი/ხელსაყრელი შესყიდვა.

II. შეძენის თარიღი და კონტროლი

4. შეძენის თარიღი არის:

- A. ხელშეკრულების ხელმოწერის თარიღი
- B. თანხის გადახდის თარიღი
- C. თარიღი, როდესაც მყიდველი საწარმო ფაქტობრივად იღებს შეძენილ საწარმოზე კონტროლს
- D. ფინანსური წლის ბოლო თარიღი

სწორი პასუხი: C

5. თუ საწარმოს შეძენის ხელშეკრულება გაფორმდა 1 ოქტომბერს, მაგრამ კონტროლი რეალურად მიღებულ იქნა 15 ნოემბერს, შეძენის თარიღია:

- A. 1 ოქტომბერი
- B. 15 ნოემბერი
- C. 31 დეკემბერი
- D. გადახდის თარიღი

სწორი პასუხი: B

III. იდენტიფიცირებადი აქტივები და ვალდებულებები

6. საწარმოთა გაერთიანების დროს შეძენილი აქტივები და ვალდებულებები, როგორც წესი, შეძენის თარიღისათვის ფასდება:

- A. საბალანსო ღირებულებით
- B. სამართლიანი ღირებულებით

C. ისტორიული ღირებულებით

D. საგადასახადო ბაზით

სწორი პასუხი: B

7. შეძენილ საწარმოს აქვს შიდა ძალებით შექმნილი ბრენდი/რეპუტაცია, რომელიც მის ინდივიდუალურ ფინანსურ ანგარიშგებაში არასოდეს ყოფილა აღიარებული. საწარმოთა გაერთიანების დროს:

A. რეპუტაცია არასოდეს შეიძლება აღიარდეს

B. შეიძლება აღიარდეს იდენტიფიცირებად არამატერიალურ აქტივად თუ ფასს 3-ის კრიტერიუმები დაკმაყოფილებულია

C. აისახება გუდვილში

D. აღიარდება მხოლოდ ნომინალური ღირებულებით

სწორი პასუხი: B

8. ბიზნესის გაერთიანებაში გადავადებული გადასახადი ან ვალდებულებები, რომელიც წარმოიშვა შეძენილი აქტივების/ვალდებულებების აღიარებიდან, ძირითადად:

A. არ აღიარდება

B. აღიარდება ფასს 3-ის ფარგლებში შესაბამისი მოთხოვნების მიხედვით

C. გუდვილში შედის

D. მხოლოდ acquisition-ის შემდეგ აღიარდება

სწორი პასუხი: B

IV. გადაცემული ანაზღაურება

9. გადაცემული ანაზღაურება შეიძლება მოიცავდეს:

A. მხოლოდ ფულად სახსრებს

B. მხოლოდ აქციებს

- C. ფულის, სხვა აქტივებს, კაპიტალის წილებს, პირობით ანაზღაურებას და სხვას
- D. მხოლოდ ვალდებულებებს

სწორი პასუხი: C

10. პირობითი კომპენსაცია, რომელსაც მყიდველი საწარმო გადასცემს შეძენილ საწარმოს, აღიარდება:

- A. არასოდეს აღიარდება
- B. მხოლოდ მაშინ, როცა გადახდა განხორციელდება
- C. შეძენის თარიღისათვის განსაზღვრული პირობითი კომპენსაციის სამართლიანი ღირებულებით
- D. გუდვილის კომპონენტად

სწორი პასუხი: C

11. შეძენას ჰქონდა პირობითი ვალდებულება, რომელიც შეძენის თარიღისათვის აკმაყოფილებს ფასს-ის აღიარების მოთხოვნებს. რა ხდება?

- A. ყოველთვის იგნორირდება
- B. შეიძლება აღიარდეს შეძენის თარიღისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ ბადად 37-ის აღიარების ჩვეულებრივი კრიტერიუმები სრულად არ არის დაკმაყოფილებული
- C. მხოლოდ გუდვილში შედის
- D. მხოლოდ გამჟღავნებაში აისახება

სწორი პასუხი: B

12. შეძენის მეთოდის დროს შეძენის პირობითი ანაზღაურების შემდგომი ცვლილება ყოველთვის გუდვილს ცვლის?

- A. დიახ
- B. არა - შემდგომი აღრიცხვა დამოკიდებულია შესაბამისი ელემენტის კლასიფიკაციასა და ფასს-ის მოთხოვნებზე

C. ყოველთვის OCI-ში მიდის

D. ყოველთვის კაპიტალში მიდის

სწორი პასუხი: B

V. გუდვილი

13. რომელი ფორმულაა სწორი? გუდვილი =

A. კომპენსაცია - წმინდა აქტივების საბალანსო ღირებულება

B. კომპენსაციის + NCI + ადრე კუთვნილი წილის FV – შეძენილი იდენტიფიცირებადი წმინდა აქტივების FV

C. კომპენსაცია – NCI

D. აქტივების FV – ვალდებულებების FV

სწორი პასუხი: B

14. კომპანია Alpha-მ შეიძინა Beta-ს 80%. გადაცემული კომპენსაციაა 800,000 ლარი, NCI - 180,000 ლარი, იდენტიფიცირებადი წმინდა აქტივებს სამართლიანი ღირებულება - 900,000 ლარი.

გუდვილი არის (ლარი):

A. 80,000

B. 100,000

C. 180,000

D. 980,000

სწორი პასუხი: A

$800,000 + 180,000 - 900,000 = 80,000$

15. რომელი ელემენტი არ შედის გუდვილის გამოთვლაში?

A. გადაცემული ანაზღაურება

B. NCI

C. ადრე შეძენილი ინტერესი FV

D. შეძენასთან დაკავშირებული იურიდიული ხარჯები

სწორი პასუხი: D

16. Alpha-მ 1 იანვარს შეიძინა Beta-ს 75%. მონაცემები: გადახდა ფულით 1,000,000 ლარი; NCI სამართლიანი ღირებულება 300,000 ლარი; იდენტიფიცირებადი წმინდა აქტივების სამართლიანი ღირებულება 1,100,000 ლარი; შეძენასთან დაკავშირებული ხარჯები - 50,000 ლარი; ადრე კუთვნილი წილი - არ არსებობს.

გუდვილი არის (ლარი):

A. 150,000

B. 200,000

C. 250,000

D. 300,000

სწორი პასუხი: B

გამოთვლა: $1,000,000 + 300,000 - 1,100,000 = 200,000$

50,000 ლარი შეძენასთან დაკავშირებული ხარჯები გუდვილში არ შედის.

VI. ხელსაყრელი შესყიდვა

17. ხელსაყრელი შესყიდვით მიღებული შემოსულობა მყიდველმა საწარმომ უნდა:

A. აღიაროს ვალდებულებად

B. აღიაროს გადაფასების რეზერვში

C. ხელახლა გადააფასოს და თუ ხელსაყრელი შესყიდვა დადასტურდა, შემოსულობა აღიაროს მოგება-ზარალში

D. აღიაროს გადავადებულ შემოსავლად

სწორი პასუხი: C

VII. NCI - არამაკონტროლებელი წილი

18. ფასს 3-ის მიხედვით NCI შეიძლება შეფასდეს:

- A. მხოლოდ პროპორციული წილით
- B. მხოლოდ სამართლიანი ღირებულებით
- C. გარიგების პირობებისა და შესაბამისი არჩევანის მიხედვით - სამართლიანი ღირებულებით ან წმინდა აქტივებში წილის პროპორციულად
- D. ყოველთვის საბალანსო ღირებულებით

სწორი პასუხი: C

სწორედ აქ ჩნდება განსხვავება სრული და ნაწილობრივი გუდვილს შორის.

19. თუ NCI შეფასებული ასამართლიანი ღირებულებით, ჩვეულებრივ მიიღება:

- A. ნაწილობრივი გუდვილი
- B. სრული გუდვილი
- C. არანაირი გუდვილი
- D. ხელსაყრელი შესყიდვა

სწორი პასუხი: B

20. თუ NCI შეფასებულია იდენტიფიცირებადი აქტივების პროპორციული წილის მიხედვით, მაშინ: მიიღება

- A. სრული გუდვილი
- B. ნაწილობრივი გუდვილი
- C. ყოველთვის ხელსაყრელი შესყიდვა
- D. გუდვილი საერთოდ არ არსებობს

სწორი პასუხი: B

VIII. ადრე შეძენილი წილი

21. Alpha-ს უკვე ჰქონდა Beta-ს 30%. შემდეგ Alpha-მ შეიძინა დამატებით 50% და მიიღო კონტროლი. ადრე ფლობდა 30%-იან წილი:

- A. რჩება ძველი საბალანსო ღირებულებით
 - B. თავიდან ფასდება სამართლიანი ღირებულებით და აღიარდება შესაბამისი მოგება ან ზარალი
 - C. უქმდება
 - D. ემატება გუდვილს
- სწორი პასუხი: B**

22. ადრე ფლობილი წილის სამართლიანი ღირებულებით გადაფასების შედეგად წარმოშობილი მოგება-ზარალი ჩვეულებრივ აღიარდება:

- A. სხვა სრულ შემოსავალში
- B. გუდვილში
- C. მოგება-ზარალში
- D. სააქციო კაპიტალში

სწორი პასუხი: C

23. Alpha ფლობდა Beta-ს 40%-ს და აღრიცხავდა მას წილობრივი მეთოდით. Alpha-მ შემდეგ შეიძინა დამატებით 35% და მიიღო კონტროლი.

რომელი დებულებაა სწორი?

- A. მხოლოდ ახალი 35% ფასდება სამართლიანი ღირებულებით
- B. ადრე არსებული 40% რჩება საბალანსო ღირებულებით
- C. ადრე არსებული 40% გადაფასდება სამართლიანი ღირებულებით შეძენის თარიღისათვის და შესაბამისი მოგება-ზარალი აღიარდება
- D. ადრე არსებული 40% გაუქმდება

სწორი პასუხი: C

step acquisition → previously held interest → FV remeasurement → gain/loss.

ეტაპობრივი შეძენა → ადრე ფლობილი წილი → FV-ის ხელახალი გაზომვა → მოგება/ზარალი

IX. შეძენასთან დაკავშირებული დანახარჯები

24. იურიდიული მოსაკრებლები, საკონსულტაციო გადასახადები და სხვა შესყიდვასთან დაკავშირებული ხარჯები ჩვეულებრივ:

- A. შედის გუდვილში
- B. ემატება გადაცემულ ანაზღაურებას
- C. აღიარდება ხარჯად, როცა გაწეულია
- D. აღიარდება სხვა სრულ შემოსავალში

სწორი პასუხი: C

25. სავალო/სააქციო ფასიანი ქაღალდების გამოშვებასთან დაკავშირებული დანახარჯები:

- A. ყოველთვის ხარჯია
- B. ფასს 3-ით ანაზღაურებაში შედის
- C. აღირიცხება შესაბამისი ფასს-ის მიხედვით
- D. გუდვილში შედის

სწორი პასუხი: C

ყველა. შეძენასთან დაკავშირებული ღირებულება ≠ გუდვილი

 **თემა 4. შვილობილი საწარმოები და კონსოლიდირებული
ფინანსური ანგარიშგება**

ტესტი 1 - კონტროლის სამი ელემენტი

საწარმო A ფლობს საწარმო B-ის ხმის უფლების 55%-ს. B-ის საქმიანობაზე გადაწყვეტილებების მიღება ხდება ხმის მიცემით.

რომელი მოსაზრებაა სწორი?

- A. A-ს ავტომატურად აქვს კონტროლი, რადგან 50%-ზე მეტი წილი აქვს.
- B. კონტროლი არსებობს, რადგან A-ს აქვს ძალაუფლება, ცვლად უკუგებაზე ზემოქმედების შესაძლებლობა და შეუძლია თავისი ძალაუფლების გამოყენება უკუგებაზე ზემოქმედებისთვის.
- C. კონტროლი არ არსებობს, თუ A არ იღებს დივიდენდს.
- D. კონტროლი მხოლოდ მაშინ არსებობს, თუ A ფლობს 100%-ს.

სწორი პასუხი: B.

 IFRS 10-ის მთავარი ფორმულაა:

Control = Power + Variable returns + Ability to use power to affect returns.

კონტროლი = უფლებამოსილება + ცვალებადი შემოსავლების რისკი + ძალაუფლების გამოყენების უნარი შემოსავლებზე გავლენის მოხდენისთვის

ტესტი 2 – 48% და კონტროლი

A ფლობს B-ის ხმის უფლების 48%-ს. დანარჩენი 52% ეკუთვნის ათასობით მცირე აქციონერს და არც ერთი მათგანი არ ფლობს 2%-ზე მეტს. აქციონერთა კრებებზე დასწრება დაბალია.

შეიძლება A-ს ჰქონდეს კონტროლი?

- A. არა, რადგან 50%-ზე ნაკლები აქვს
- B. დიახ, შესაძლებელია ფაქტობრივი კონტროლი (de facto control)

C. არა, რადგან კონტროლი მხოლოდ ხელშეკრულებით წარმოიშობა

D. მხოლოდ მაშინ, თუ A 51%-ს შეიძენს

სწორი პასუხი: B.

50%-ზე ნაკლები წილი ყოველთვის არ ნიშნავს კონტროლის არქონას.

ტესტი 3 – პოტენციური ხმის მიცემის უფლებები

A ფლობს B-ის ჩვეულებრივი აქციების 45%-ს და დამატებით აქვს აქციების შეძენის ქოლ ოფციონი (call option), რომლის განხორციელებაც ამჟამად რეალურია.

რომელი ფაქტორი უნდა გაითვალისწინოს A-მ კონტროლის შეფასებისას?

A. მხოლოდ არსებული 45%

B. მხოლოდ ოფციონის განხორციელების შემდეგ მიღებული წილი

C. უნდა შეაფასოს, არის თუ არა ოფციონის არსებითი უფლება

D. საერთოდ არ უნდა გაითვალისწინოს ოფციონი

სწორი პასუხი: C.

ტესტი 4 – ინვესტორი vs აგენტი

ინვესტორი A მართავს საინვესტიციო ფონდს B-ის სახელით. A იღებს მართვის საფასურს, მაგრამ მოქმედებს სხვა ინვესტორების სახელით და მათი ინტერესების შესაბამისად. **A ავტომატურად აკონტროლებს B-ს?**

A. დიახ, რადგან გადაწყვეტილებებს იღებს

B. არა - უნდა შეფასდეს, მოქმედებს თუ არა A პრინციპალის (დამკვეთის) თუ აგენტის (შუამავლის) როლში

C. დიახ, რადგან საფასურს იღებს

D. არა, რადგან მმართველი არასოდეს აკონტროლებს

სწორი პასუხი: B.

ქეისები - კონტროლი

ქეისი 1 – 50%-ზე მეტი

A ფლობს B-ის 60%-ს. დარჩენილი 40% ეკუთვნის C-სა და D-ს - თითოეულს 20%.

A-სა და B-ს შორის არსებობს შეთანხმება, რომლის მიხედვითაც B-ის სტრატეგიულ გადაწყვეტილებებს A-ს თანხმობა სჭირდება.

კითხვა: აკონტროლებს თუ არა A B-ს?

პასუხი: დიახ. A-ს აქვს ხმის უფლებიდან გამომდინარე ძალაუფლება რელევანტურ საქმიანობაზე და შეუძლია ამ ძალაუფლებით გავლენა მოახდინოს საკუთარ ცვალებად უკუგებაზე.

ქეისი 2 - მხოლოდ 40%

A ფლობს B-ის 40%-ს. დანარჩენი აქციონერები არიან: C - 8%; D - 7%; E - 5%; F - 4%; G - 3%; სხვა აქციონერები - 33%. აქციონერთა კრებებზე, როგორც წესი, მხოლოდ 60% აქციონერები მონაწილეობენ და A მუდმივად იღებს გადაწყვეტილებების უმრავლესობას.

კითხვა: შეიძლება A-ს ჰქონდეს კონტროლი?

დიახ, შესაძლებელია. აქ უნდა შეფასდეს ფაქტობრივი კონტროლი (*de facto control*) - არა მხოლოდ ფორმალური პროცენტი.

ქეისი 3 – კონტროლის იდენტიფიკაცია

A ფლობს B-ის 30%-ს. A-ს აქვს შეთანხმება C-სთან, რომლის მიხედვითაც C ვალდებულია ყოველთვის A-ს მისცეს ხმა. C ფლობს 25%-ს.

კითხვა: შეიძლება A-მ B აკონტროლოს?

საჭიროა მსჯელობა:

30% + C-სთან დაკავშირებული ხმის უფლება ≠ ავტომატურად კონტროლი. უნდა შეფასდეს, არის თუ არა C-სთან არსებული უფლება ისეთი, რომ A-ს რეალურად აძლევს ძალაუფლებას რელევანტურ საქმიანობაზე.

კონტროლის იდენტიფიკაციის ხე - სამი კითხვა

1. აქვს ინვესტორს უფლებამოსილება ინვესტირებულ საწარმოსთან მიმართებით?
2. იღებს ან აქვს უფლება მიიღოს ცვალებადი უკუგება (შემოსავლები)?

3. შეუძლია თავისი ძალაუფლების გამოყენებით ამ უკუგებაზე ზემოქმედება?

თუ სამივე კითხვაზე დადებითი პასუხი ➔ არის კონტროლი

საკუთრების % $\neq$ კონტროლი

51% შეიძლება იყოს კონტროლი, მაგრამ 40% ან 48%-მაც შეიძლება წარმოშვას კონტროლი, ხოლო ზოგიერთ შემთხვევაში 50%-ზე მეტი წილიც კი არ არის საკმარისი, თუ უფლებამოსილება სხვაგვარადაა განსაზღვრული.

ქეისები - კონსოლიდაციის პროცედურები

პირობა: A მშობელი საწარმოა (80%), B - შვილობილი საწარმოა (20%)

ქეისი 1 – არამაკონტროლებელი წილი (NCI) და წილების პროპორციული გუდვილი

A-მ 1 იანვარს შეიძინა B-ის 80%. შეძენის თარიღისთვის: B-ის იდენტიფიცირებადი წმინდა აქტივების FV = 1,000,000 ლარი; A-მ გადაიხადა 900,000 ლარი; NCI შეფასებულია წილების პროპორციის მეთოდით.

კითხვები:

1. რამდენია NCI შეძენის თარიღისთვის?
2. წარმოიქმნება თუ არა გუდვილი?
3. როგორ აისახება B-ის აქტივები და ვალდებულებები კონსოლიდირებულ ანგარიშგებაში?

პასუხი:

$NCI = 1,000,000 \times 20\% = 200,000$ ლარი;

გუდვილი: $900,000 + 200,000 - 1,000,000 = 100,000$ ლარი; კონსოლიდირებულ ფინანსურ მდგომარეობაში B-ის 100% აქტივები და 100% ვალდებულებები გაერთიანდება A-სთან, მიუხედავად იმისა, რომ A მხოლოდ 80%-ს ფლობს.

ქეისი 2. არამაკონტროლებელი წილი (NCI) და სრული გუდვილი

A-მ 900,000 ლარად შეიძინა B-ის **80%**. შეძენის თარიღისათვის წმინდა აქტივების სამართლიანი ღირებულება 1,000,000 ლარია, NCI-ის FV – 180,000 ლარი.

კითხვა:

1. რამდენია გუდვილი?
2. რამდენია NCI შეძენის თარიღისათვის?

გუდვილი = კომპენსაცია + NCI – წმინდა აქტივების FV =

$900,000 + 180,000 - 1,000,000 = 80,000$ ლარი.

აქ NCI შეფასებულია **სამართლიანი ღირებულებით**, ამიტომ მივიღეთ სრული გუდვილი.

NCI = 180,000 ლარი.

ქეისი 3. არამაკონტროლებელი წილი (NCI) და მოგება

B-მ წლის განმავლობაში მიიღო მოგება **200,000 ლარი**. A ფლობს 80%-ს, NCI = 20%.

კითხვა: რამდენი მოგება მიეკუთვნება NCI-ს?

NCI -ის მოგების წილი: $200,000 \times 20\% = 40,000$ ლარი.

კონსოლიდირებულ მოგება-ზარალში:

- A-ს მიეკუთვნება 160,000 ლარი;
- NCI-ს მიეკუთვნება 40,000 ლარი.

NCI მონაწილეობს არა მხოლოდ წმინდა აქტივებში, არამედ მოგებასა და ზარალშიც.

ქეისი 4. შიდაჯგუფური მოთხოვნები/ვალდებულებები (დებიტორ/კრედიტორები)

A-მ B-ს ასესხა 500,000 ლარი. წლის ბოლოს:

A-ს აქვს დებიტორული დავალიანება 500,000 ლარი;

B-ს აქვს კრედიტორული დავალიანება 500,000 ლარი.

A-ს აქვს მისარი აქვს 30,000 ლარის პროცენტები.

კონსოლიდაციის კორექტირებები:

- 1) შიდაჯგუფური დებიტორ-კრედიტორების ელიმინირება (ლარი):

დებეტი - კრედიტორული დავალიანება (B) 500,000

კრედიტი - დებიტორული დავალიანება (A) 500,000

2) დარიცხული საპროცენტო მოთხოვნების და შემოსავლების ელიმინირება (ლარი):

დებეტი - საპროცენტო შემოსავალი (A)

კრედიტი - საპროცენტო ხარჯი (B)

ქეისი 5 - შიდაჯგუფური დივიდენდები

B-მ A-ს გადაუხადა დივიდენდი 100,000 ლარი.

კონსოლიდაციის კორექტირებები:

შიდაჯგუფური დივიდენდების ელიმინირება (ლარი):

დებეტი - შემოსავლები დივიდენდებიდან (A) 100,000

კრედიტი - ვალდებულება გასაცემი დივიდენდებით/გაუნაწ. მოგება (B) 100,000

ქეისი 6 შიდაჯგუფური ვაჭრობა ქვემოდან ზემოთ ტრანზაქცია

B-მ, როგორც შვილობილმა, მიჰყიდა A-ს აქტივი. აქტივის საბალანსო ღირებულება 300,000 ლარია, გაყიდვის ფასი 400,000 ლარი, მოგება 100,000 ლარი.

წლის ბოლოს აქტივი ჯერ კიდევ A-ს ბალანსშია აღრიცხული.

ვინაიდან აქტივი წლის ბოლოსთვის გაუყიდავია, კონსოლიდაციისათვის (ჯგუფისთვის) მოგება მთლიანად 100,000 ლარის ოდენობით უნდა გამოირიცხოს. მაგრამ ფასს 10-ით რადგან მოგება წარმოიშვა შვილობილ საწარმოში (B-ში), მისი გავლენა უნდა გასათვალისწინებელია NCI-ის გაანგარიშებისას.

თუ $NCI = 20\%$:

NCI-ის შესაბამისი ნაწილი = $100,000 \times 20\% = 20,000$ ლარი.

ანუ მოგების ელიმინირების შედეგად:

- A-ს წილია - 80,000 ლარი;
- NCI-ის წილი - 20,000 ლარი.

ქეისი 7. შიდაჯგუფური მოგება - ქვემოდან ზემოთ ტრანზაქცია

B-მ მიჰყიდა A-ს საქონელი: თვითღირებულება 100,000 ლარი; გაყიდვის ფასი - 150,000 ლარი; მოგება - 50,000 ლარი. წლის ბოლოს საქონლის 40% ჯერ კიდევ A-ს მარაგშია. რამდენია არარეალიზებული მოგება.

არარეალიზებული მოგება = $50,000 \times 40\% = 20,000$ ლარი.

რადგან გამყიდველია შვილობილი საწარმო, ეს არის ქვემოდან ქვემოთ ტრანზაქცია.

თუ NCI = 20%, ელიმინირების ეფექტი ნაწილდება:

- მშობელი საწარმო: $80\% \times 20,000 = 16,000$ ლარი.
- NCI - $20\% \times 20,000 = 4,000$ ლარი.

ამიტომ NCI-ის მოგებაც მცირდება 4,000 ლარით.

კონსოლიდაციის კორექტირება (ლარი):

დებეტი - მოგება A 16,000

დებეტი - მოგება B 4,000

კრედიტი - ინვესტიცია 20,000

ქეისი 8 - შიდაჯგუფური ვაჭრობა - ზემოდან ქვემოთ ტრანზაქცია

მშობელმა A-მ გაყიდა საქონელი შვილობილი B-სთვის 200,000 ლარად. საქონლის თვითღირებულება A-სთვის იყო 150,000 ლარი. წლის ბოლოს B-ს ჯერ კიდევ აქვს საქონლის 40% მარაგში.

კონსოლიდაციის კორექტირება - შიდაჯგუფური მოგების ელიმინირება

შიდა ჯგუფური მოგება: $200,000 - 150,000 = 50,000$ ლარი.

არარეალიზებული მოგება: $50,000 \times 40\% = 20,000$ ლარი.

დებეტი - გაუნაწილებელი მოგება (ჯგუფის) 20,000

კრედიტი - მარაგი (ჯგუფის) 20,000

ჯგუფის თვალსაზრისით საქონელი ჯერ კიდევ გარეთ არ გაყიდულა.

ქეისი 9. შიდაჯგუფური მოგება - ზემოდან ქვემოთ ტრანზაქცია

A-მ მიჰყიდა B-ს აქტივი: საბალანსო ღირებულება 300,000 ლარი; გაყიდვის ფასი 400,000 ლარი; მოგება - 100,000 ლარი. B კვლავ იყენებს აქტივს და ჯგუფის გარეთ გაყიდვა არ მომხდარა.

რამდენი არარეალიზებული მოგება უნდა გამოირიცხოს კონსალიდაციის მიზნებისათვის.

არარეალიზებული მოგება 100,000 ლარია, რომელიც მთლიანად უნდა გამოირიცხოს.

მაგრამ რადგან მოგება **მშობელ საწარმოში** წარმოიშვა, ელიმინირების შედეგად **NCI არ კორექტირდება**.

ოპერაცია	ვისთან წარმოიქმნება მოგება?	NCI-ის კორექტირება
ზემოდან	მშობელი საწარმო	დიახ
ქვემოთ	შვილობილი საწარმო	არა

ქეისი 10. მშობელი საწარმო ყიდულობს დამატებით წილს

შემდეგ A ყიდულობს B-ის დამატებით **10%-ს** და ხდება 90%-იანი მფლობელი.

ეს არის ახალი ბიზნეს გაერთიანება?

არა! B უკვე იყო შვილობილი. ამიტომ დამატებითი 10%-ის შეძენა არის აქციონერებთან გარიგების ტრანზაქცია. გუდვილი აღარ გამოითვლება. სხვაობა შესყიდვის ანაზღაურებასა და დამატებითი NCI-ის საბალანსო ღირებულებას შორის აღიარდება **უშუალოდ მშობელის კაპიტალის ნაწილში**.

ქეისი 11. კონტროლის დაკარგვა

A ყიდის 60%-ს და რჩება 20%-ის მფლობელი. ამდენად, A-ს აღარ აქვს კონტროლი B-ზე, მაგრამ 20% წარმოადგენს მეკავშირე საწარმოში ინვესტიციას.

კონსოლიდაციისას:

- B-ის ყველა აქტივი და ვალდებულება გამოირიცხება;
- NCI გამოირიცხება;
- მიღებული კომპენსაცია აღიარდება;
- განსხვავება გამოიწვევს მოგებას ან ზარალს.

დარჩენილი 20% ინვესტიცია თავდაპირველად შეფასდება სამართლიანი ღირებულებით. შემდეგ, თუ 20% აკმაყოფილებს ამეკავშირე საწარმოს კრიტერიუმებს, გამოიყენება ბასს 28-ის წილობრივი მეთოდი.

ქეისი 12. კონტროლის დაკარგვა

A ფლობს B-ის 80%-ს. შემდეგ A ყიდის 60%-იან წილს, გაყიდვიდან მიღებული ანაზღაურებაა 700,000 ლარი, ხოლო დარჩენილი 20%-ის FV - 250,000 ლარია. B-ის წმინდა აქტივების საბალანსო ღირებულებაა 800,000 ლარი. კონსოლიდირებული გაყიდვის დროისათვის გუდვილი საბალანსო ღირებულება 100,000 ლარია, ხოლო NCI-ის - 160,000 ლარი.

ფასს 10-ის შესაბამისად, თუ მშობელი საწარმო კონტროლს კარგავს შვილობილ საწარმოზე, იგი: (10/25)

1. წყვეტს ყოფილი შვილობილი საწარმოს აქტივებისა და ვალდებულებების აღიარებას - 800,000 ლარი;
2. წყვეტს გუდვილის აღიარებას - 100,000 ლარი;
3. წყვეტს NCI-ის აღიარებას - 160,000 ლარი;
3. აღიარებს მიღებულ ანაზღაურებას - 700,000 ლარი;
4. აღიარებს შენარჩუნებულ წილს სამართლიანი ღირებულებით - 250,000 ლარი;
5. აღიარებს კონტროლის დაკარგვასთან დაკავშირებულ შემოსულობას ან ზარალს, რომელიც მისაკუთვნიებელია ყოფილ მაკონტროლებელ წილზე - 210,000 ლარი.

დებეტი - ინვესტიციები B -ში (ახალი წილი 20%)	250,000
დებეტი - არამაკონტროლებელი წილი	160,000
დებეტი - ფულადი სახსრები	700,000
კრედიტი - გუდვილი	100,000
კრედიტი - ინვესტიციები B -ში (ძველი წილი 80%)	800,000
კრედიტი - მოგება	210,000

ქეისი 13. კონტროლის დაკარგვა

A ფლობდა B-ის 80%-ს. A ყიდის იმდენ წილს, რომ მას რჩება **30%**, მაგრამ ამ 30%-ით კონტროლი აღარ აქვს.

კითხვა: დარჩენილი 30% ისევ იქნება ინვესტიციები შვილობილში?

არა! კონტროლის დაკარგვის მომენტში ძველი შვილობილი ურთიერთობა წყდება.

დარჩენილი 30% თავიდან ფასდება **სამართლიანი ღირებულებით** და შემდეგ:

- თუ არის მეკავშირე, მაშინ აისახება ბასს 28-ით;
- თუ არ არის მნიშვნელოვანი გავლენა, მაშინ არის ფასს 9-ის შესაბამისი კატეგორია.

ანუ:

კონტროლის დაკარგვა → შენარჩუნებული წილის FV → შემდეგ ახალი კატეგორია

თემა 5. ინვესტიციები მეკავშირე და ერთობლივ საწარმოებში

1. A საწარმო ფლობს B საწარმოს ჩვეულებრივი აქციების 18%-ს. სხვა ფაქტები არ არსებობს.

A საწარმომ მოიპოვა მნიშვნელოვანი გავლენა B საწარმოზე?:

- A) ავტომატურად აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა
- B) ავტომატურად არ აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა
- C) უნდა ვივარაუდოთ, რომ აქვს მნიშვნელოვანი გავლენა, თუ საწინააღმდეგო არ დასტურდება
- D) მნიშვნელოვანი გავლენა არსებობს მხოლოდ 20%-ზე მეტი წილისას

პასუხი: C

ბასს 28-ის მიხედვით, 20% ან მეტი ხმის უფლება ქმნის მნიშვნელოვან გავლენას არსებობის პრეზუმფციას. 20%-ზე ნაკლებიც შეიძლება იყოს მნიშვნელოვანი გავლენა, თუ ამის დამადასტურებელი ფაქტები არსებობს.

თუ ინვესტორს ინვესტირებულ საწარმოში პირდაპირ ან არაპირდაპირ (მაგ., შვილობილი საწარმოს მეშვეობით) ეკუთვნის ხმის უფლების 20%-ზე ნაკლები, მაშინ მიიჩნევა, რომ ინვესტორს არ გააჩნია მნიშვნელოვანი გავლენა, თუკი არ არსებობს სარ-წმუნო მტკიცებულებები იმისა, რომ ეს არ შეესაბამება სინამდვილეს. სხვა ინვესტორის მიერ ამავე საწარმოში მნიშვნელოვანი წილის, ან საკონტროლო პაკეტის ფლობა ყოველთვის არ ნიშნავს იმას, რომ რომელიმე საწარმოს არ შეიძლება გააჩნდეს მნიშვნელოვანი გავლენა მოცემულ საწარმოზე. (28/5)

2. რომელია მნიშვნელოვანი გავლენის მტკიცებულება?

- A) მხოლოდ 20%-ზე მეტი წილის ფლობა
- B) დირექტორთა საბჭოში წარმომადგენლობა
- C) მხოლოდ დივიდენდების მიღება
- D) მხოლოდ ფინანსური ანგარიშგების მიღება

პასუხი: B

სხვა ნიშნებია:

- მონაწილეობა პოლიტიკის განსაზღვრაში;
- არსებითი ოპერაციები ინვესტორსა და ინვესტირებულ საწარმოს შორის;
- მმართველი პერსონალის ურთიერთგაცვლა;
- მნიშვნელოვანი ტექნიკური ინფორმაციის მიწოდება. (28/6)

3. მეკავშირე საწარმოს აღრიცხვის ძირითადი მეთოდია:

- A) სამართლიანი ღირებულების
- B) დანახარჯ-მეთოდი
- C) წილობრივი მეთოდი
- D) კონსოლიდაციის

პასუხი: C - წილობრივი მეთოდი (28/10)

4. ინვესტორმა მეკავშირე საწარმოში შეიძინა შეიძინა 30% წილი. მეკავშირე საწარმომ წლის განმავლობაში მიიღო მოგება 500,000 ლარი.

ინვესტორის წილი მოგებაში იქნება (ლარი):

- A) 150,000
- B) 500,000
- C) 350,000
- D) 30,000

პასუხი: A

ინვესტორის წილი მოგებაში: $500,000 \times 30\% = 150,000$ ლარი

გატარება:

დებეტი - ინვესტიცია მეკავშირე საწარმოში 150,000

კრედიტი - მოგების წილი მეკავშირე საწარმოში 150,000

5. მეკავშირე საწარმომ გამოაცხადა დივიდენდი 100,000 ლარი. ინვესტორის წილია 30%.
ინვესტორთან დივიდენდების აღიარება შემდეგნაირად აისახება:

- A) ინვესტორი აღიარებს 30,000 დივიდენდის შემოსავლად
- B) ინვესტიცია იზრდება 30,000-ით
- C) ინვესტიცია მცირდება 30,000-ით
- D) აისახება სხვა სრულ შემოსავალში (OCI-ში)

პასუხი: C

დივიდენდები: $100,000 \times 30\% = 30,000$ ლარი

წილობრივი მეთოდის დროს დივიდენდები ცალკე არ აღიარდება შემოსავლად დივიდენდებიდან - ის ამცირებს ინვესტიციის საბალანსო ღირებულებას.

ქეისი 1. 20%

A-მ B-ში შეიძინა 19%. მაგრამ A-ს ჰყავს წარმომადგენელი B-ის დირექტორთა საბჭოში და მონაწილეობს მნიშვნელოვან ფინანსურ და საოპერაციო გადაწყვეტილებებში.

უნდა გამოიყენოს A-მ წილობრივი მეთოდი ?

პასუხი: დიახ.

მიუხედავად იმისა, რომ წილი <20%-ია, ფაქტობრივი გარემოებები მიუთითებს მნიშვნელოვანი გავლენაზე (significant influence).

✦ ანუ: 20% ≠ აუცილებელი პირობა.

20% არის პრეზუმფცია და არა აბსოლუტური ზღვარი.

ქეისი 2. შეძენის ფასი მეტია სამართლიან ღირებულებაზე (Purchase Price > FV)

A-მ B-ში 30% წილი შეიძინა 1,000,000 ლარად. შეძენის მომენტში B-ის იდენტიფიცირება იწმინდა აქტივების სამართლიანი ღირებულება იყო 2,800,000 ლარი.

A-ს წილი FV-ში: $2,800,000 \times 30\% = 840,000$ ლარი

სხვაობა: $1,000,000 - 840,000 = 160,000$ ლარი

კითხვა: რა არის 160,000 ლარი?

პასუხი:

160,000 ლარი არის გუდვილი, რომელიც ჩაირთვება ინვესტიციის საბალანსო ღირებულებაში. ამ გუდვილის ამორტიზაცია ნებადართული არ არის (28/32ა). გუდვილი ცალკე არ აღიარდება. ამდენად, ინვესტიციის თვითღირებულება იქნება 1,000,000 ლარი.

ქეისი 3. ზემოდან ქვემოთ ტრანზაქცია - გამყიდველი ინვესტორია

(Downstream transaction)

A ფლობს B-ის 40%-ს. A-მ B-ს მიჰყიდა აქტივი. აქტივზე წარმოიქმნა მოგება 200,000 ლარი.

წლის ბოლოს აქტივი ჯერ კიდევ B-შია, აქტივი არ გაყიდულა.

კითხვა: რამდენი არარეალიზებული მოგება უნდა ელიმინირდეს?

პასუხი:

A -ს წილი მოგებაში: $200,000 \times 40\% = 80,000$ ლარი

ანუ A-მ უნდა აღმოფხვრას მოგების თავისი წილის შესაბამისი ნაწილი: 80,000 ლარი.

ეს არის ზემოდან ქვემოთ (downstream transaction) ინვესტორი → მეკავშირე.

ქეისი 4 ქვემოდან ზემოთ ტრანზაქცია (Upstream transaction)

ახლა პირიქით: B-მ მიჰყიდა A-ს აქტივი. B-მ მიიღო მოგება 300,000 ლარი. A ფლობს B-ის

40%-ს. აქტივი ჯერ კიდევ A-ს ბალანსზეა.

კითხვა: რამდენი არარეალიზებული მოგება უნდა ელიმინირდეს?

პასუხი:

არარეალიზებული მოგება: $300,000 \times 40\% = 120,000$ ლარი

A-მ უნდა შეამციროს თავისი მოგების წილი 120,000 ლარით.

ქეისი 5.

A ფლობს B-ის 40%-ს. B-მ მიიღო მოგება 500,000 ლარი. ასევე, B-ს აქვს აქტივი, რომლის სამართლიანი ღირებულება შეძენის თარიღისათვის აღემატება საბალანსო ღირებულებას 100,000 ლარით. აქტივის დარჩენილი მომსახურების ვადა 10 წელია.

კითხვა:

შეიძლება A-მ აიღოს მხოლოდ მოგების თავისი წილი: $500,000 \times 40\% = 200,000$ ლარი?

პასუხი:

არა. უნდა გაითვალისწინოს შეძენის თარიღის სამართლიანი ღირებულების კორექტირება დამატებითი ცვეთის თანხით:

წლიური დამატებითი ცვეთა: $100,000 / 10 = 10,000$ ლარი

A-ს წილი კორექტირებაში: $10,000 \times 40\% = 4,000$ ლარი.

ამიტომ, წილი მოგებაში იქნება: $(500,000 - 10,000) \times 40\% = 196,000$ ლარი.

✓ თემა 6. ინვესტიციები ერთობლივ საქმიანობაში

1. რა არის ერთობლივი შეთანხმების (Joint Arrangement) მთავარი განმასხვავებელი ნიშანი?

- A) მონაწილეებს შორის არსებობს მხოლოდ მნიშვნელოვანი გავლენა
- B) არსებობს ერთობლივი კონტროლი
- C) ერთ მონაწილეს აქვს კონტროლი
- D) ყველა მონაწილე ფლობს აქტივების თანაბარ წილს

პასუხი: B

ტრაპი: ერთობლივი შეთანხმება $\neq$ უბრალოდ რამდენიმე ინვესტორი. აუცილებელია ერთობლივი კონტროლი (joint control).

2. ერთობლივი კონტროლი არსებობს მაშინ, როდესაც:

- A) გადაწყვეტილებებს იღებს უმრავლესობის მფლობელი
- B) ერთ მხარეს აქვს 50%-ზე მეტი
- C) რელევანტურ საქმიანობებთან დაკავშირებით გადაწყვეტილებების მიღება საჭიროებს ერთობლივად მაკონტროლებელ მხარეთა ერთსულოვან თანხმობა (unanimous consent)
- D) ყველა მხარეს თანაბარი წილი აქვს

პასუხი: C (11/7)

3. ერთობლივი საქმიანობის ორი ტიპი:

- A) ერთობლივი ოპერაცია და ერთობლივი საწარმო
- B) ასოცირებული და ერთობლივი საწარმო
- C) ერთობლივი აქტივი და სოლიდარული ვალდებულება
- D) შვილობილი და ერთობლივი ოპერირება

პასუხი: A

4. ერთობლივი ოპერაციების მონაწილეს აქვს:

- A) მხოლოდ ინვესტიცია ერთობლივ საწარმოში
- B) უფლებები აქტივებზე და ვალდებულებებზე პასუხისმგებლობა
- C) მხოლოდ წმინდა აქტივებზე უფლება
- D) მხოლოდ მოგებაზე უფლება

პასუხი: B (11/15)

5. ერთობლივი საწარმოს მონაწილეს აქვს:

- A) პირდაპირი უფლება ყველა აქტივზე
- B) პირდაპირი ვალდებულება ყველა ვალდებულებაზე
- C) უფლება შეთანხმების წმინდა აქტივებზე
- D) მხოლოდ შემოსავალზე უფლება

პასუხი: C

6. როგორ აღრიცხავს მონაწილე თავის მონაწილეობას ერთობლივ საწარმოში?

- A) პროპორციული კონსოლიდაციის მეთოდით
- B) წილობრივი მეთოდით
- C) სამართლიანი ღირებულების მეთოდით
- D) დანახარჯ-მეთოდით ნებისმიერ შემთხვევაში

პასუხი: B (ბასს 28, ფასს 11)

7. A და B იწყებენ ერთობლივ სამიანობას - აფუძნებენ ახალ იურიდულ პირს შესაბამისი წილებით: A- 50% და B - 50%. ხელშეკრულების მიხედვით, ქარხნის მშენებლობასთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებას სჭირდება ორივე მხარის თანხმობა. ამასთან, ხელშეკრულების მიხედვით A-ს და B-ს აქვთ პირდაპირი უფლებები ქარხნის აქტივებზე და ვალდებულებებზე.

რა ტიპის საქმიანობად იდენტიფიცირდება ეს შეთანხმება?

- A) შვილობილი
- B) მეკავშირე
- C) ერთობლივი ოპერაციები
- D) ერთობლივი საწარმო

პასუხი: C

ცალკე იურიდიული პირის არსებობა ავტომატურად არ ნიშნავს ერთობლივ საწარმოს.

8. იგივე პირობა, რაც მე-7 ტესტში, მაგრამ:

A-ს და B-ს აქვთ მხოლოდ უფლება საქმიანობის წმინდა აქტივებზე.

რა ტიპის საქმიანობად იდენტიფიცირდება ეს შეთანხმება?

- A) შვილობილი
- B) მეკავშირე
- C) ერთობლივი ოპერაციები
- D) ერთობლივი საწარმო

პასუხი: D - ერთობლივი საწარმო

9. სახელშეკრულებო შეთანხმება

A და B ფლობენ შეთანხმებას 60%/40%-ით.

მაგრამ ხელშეკრულებით: შესაბამის საქმიანობებზე გადაწყვეტილების მისაღებად აუცილებელია ორივე მხარის თანხმობა.

შეიძლება A-მ განაცხადოს: „მე 60% მაქვს, ამიტომ კონტროლი „ჩემია“?

- A) დიახ
- B) არა

პასუხი: B

60% ფლობა თავისთავად არ გამოიწვევს ერთობლივ კონტროლს, მაგრამ მთავარია სახელშეკრულებო შეთანხმება და გადაწყვეტილებების მიღების მექანიზმი.

10. ერთობლივი საქმიანობის შეფასებისას პირველ რიგში უნდა განისაზღვროს:

- A) რამდენია თითოეული მხარის პროცენტული წილი
- B) აქვს თუ არა საქმიანობას ცალკე იურიდიული პირი
- C) არსებობს თუ არა ერთობლივი კონტროლი
- D) რამდენია სამართლიანი ღირებულება

პასუხი: C

11. თუ ერთობლივი საქმიანობის სტრუქტურა ცალკე მხარის მეშვეობით ხორციელდება, ფასს 11-ის მიხედვით კლასიფიცირებისთვის მნიშვნელოვანია:

- A) მხოლოდ იურიდიული ფორმა
- B) მხოლოდ საკუთრების წილი
- C) სამართლებრივი ფორმა

პასუხი: C

ქეისები

ქეისი 1.

A და B-ს აქვთ ერთობლივი ოპერაცია.

A-ს აქვს: აქტივებზე 40%-იანი უფლება; ვალდებულებებზე 40%-იანი პასუხისმგებლობა; შემოსავალზე 40%-იანი უფლება.

წლის ბოლოს ერთობლივი ოპერაციებით წარმოიქმნა (ლარი): აქტივები - 1,000,000; ვალდებულებები - 400,000; შემოსავალი - 600,000; ხარჯები - 300,000

კოთხვა: რა უნდა აღიაროს A-მ?

პასუხი:

აქტივები: $1,000,000 \times 40\% = 400,000$ ლარი;

ვალდებულებები: $400,000 \times 40\% = 160,000$ ლარი;

შემოსავალი: $600,000 \times 40\% = 240,000$ ლარი;

ხარჯები: $300,000 \times 40\% = 120,000$ ლარი.

A აღიარებს თავის უფლებებს აქტივებზე და თავის ვალდებულებებს, ასევე შესაბამის შემოსავლებსა და ხარჯებს.

ქეისი 2

A და B ქმნიან საწარმოს AB Ltd. A ფლობს 50%-ს, B - 50%-ს. AB Ltd ფლობს შენობას და იღებს სესხს ბანკიდან. A და B-ს ხელშეკრულებით აქვთ ვალდებულება, რომ საჭიროების შემთხვევაში უზრუნველყონ AB Ltd-ის ვალდებულებების დაფარვა.

მოგება ნაწილდება 50/50-ზე.

კითხვა: ეს საქმიანობა ერთობლივი ოპერაციაა თუ ერთობლისი საწარმო?

პასუხი:

ერთობლივი საწარმო, ვინაიდან მონაწილეებს აქვთ უფლება წმინდა აქტივებზე, ხოლო საწარმო AB Ltd-ის აქტივებზე პირდაპირი უფლებები და ვალდებულებებზე პირდაპირი პასუხისმგებლობა არ აქვთ.

ცალკე იურიდიული პირი + უფლებები წმინდა აქტივებზე → ჩვეულებრივ არის **ერთობლივი საწარმო**.

ქეისი 3.

A და B ქმნიან ცალკე კომპანიას — AB Power Ltd. A და B ფლობენ 50/50. AB Power-ის ერთადერთი საქმიანობაა ელექტროენერგიის წარმოება.

ხელშეკრულებით:

- მთელი წარმოებული ელექტროენერგია A-ს და B-ს უნდა მიეწოდოს;
- ისინი ვალდებული არიან შეიძინონ მთელი გამომუშავება;
- ფასი დადგენილია ისე, რომ საკმარისი იყოს AB Power-ის ხარჯებისა და ვალდებულებების დასაფარად;
- AB Power პრაქტიკულად არ ღებულობს მოგებას;
- წარმოებული ელექტროენერგია წარმოადგენს A-სა და B-ს საქმიანობის აუცილებელ რესურსს.

კითხვა: საქმიანობა ერთობლივი საწარმოა (JV) თუ ერთობლივი ოპერაციები (JO)?

პასუხი:

ერთობლივი ოპერაციები (Joint operation). მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს ცალკე იურიდიული პირი, სხვა ფაქტები მიუთითებს, რომ საქმიანობის მიზანია მონაწილეებისთვის პროდუქტის მიწოდება და არა დამოუკიდებელი ინვესტიციის შექმნა. ეს არის IFRS 11-ის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი იდეა:

მხოლოდ სამართლებრივი ფორმა გადაწყვეტი არ არის (Legal form alone is not decisive).

ქეისი 4.

A ფლობს 70%-ს, B — 30%-ს. ხელშეკრულებით სტრატეგიული გადაწყვეტილებები მიიღება მხოლოდ ორივე მხარის თანხმობით. საქმიანობის აქტივებზე A-ს აქვს პირდაპირი უფლება 70%-ზე, B-ს - 30%-ზე. ვალდებულებებზეც იგივე პრინციპია.

კითხვა: A-ს აქვს კონტროლი იმიტომ, რომ 70% აქვს?

პასუხი:

არა. ეს არის ერთობლივი ოპერაციები, ვინაიდან აქ გადაწყვეტია:

ერთობლივი კონტროლი + აქტივებზე უფლებები + ვალდებულებებზე პასუხისმგებლობა და არა უბრალოდ 70%-იანი მონაწილეობა.

A აღიარებს აქტივების, ვალდებულებების, შემოსავლების და ხარჯების 70%-ს.

ქეისი 5. „წილი აქტივებში“ vs „წილი წმინდა აქტივებში“

A და B იწყებენ საქმიანობას. A-ს აქვს 40%, B-ს - 60%. საქმიანობის ფინანსური მდგომარეობა: ძირითადი საშუალებები - 2,000,000 ლარი; ფულადი სახსრები — 500,000 ლარი; ვალდებულებები - 1,000,000 ლარი.

ხელშეკრულების მიხედვით A-ს აქვს **40%-იანი უფლება მხოლოდ წმინდა აქტივებზე.**

კითხვა: თავდაპირველად როგორ შეფასდება A-თან ინვესტიცია?

პასუხი:

წმინდა აქტივები: $2,000,000 + 500,000 - 1,000,000 = 1,500,000$ ლარი.

A-ს წილი: $1,500,000 \times 40\% = 600,000$ ლარი.

მაგრამ, ეს არ ნიშნავს, რომ A აღიარებს:

- ძირითად საშუალებების - 800,000 ლარი;
- ფულადი სახსრები - 200,000 ლარი;
- ვალდებულებები - 400,000 ლარი.

ეს არის ერთობლივი საწარმო (Joint venture), ამიტომ A-ს აღრიცხვა ხდება წილობრივი მეთოდით ბასს 28-ის შესაბამისად.

ქეისი 6.

A და B ქმნიან ერთობლივ საქმიანობას: A-ს აქვს 50%, B-ს -50%. ხელშეკრულება ითვალისწინებს, რომ:

- გადაწყვეტილებებს ორივე მხარე ერთობლივად იღებს;
- საქმიანობას აქვს ცალკე იურიდიული ფორმა - საწარმო;
- საწარმო ფლობს აქტივებს;
- საწარმო თვითონ არის პასუხისმგებელი ვალდებულებებზე;
- A-ს და B-ს აქვთ უფლება მთელ წარმოებულ პროდუქციაზე;
- პროდუქცია იყიდება A-სა და B-ზე ისე, რომ ფასი მხოლოდ ხარჯების დასაფარად არის საკმარისი.

კითხვა: მიუხედავად დამოუკიდებელი იურიდიული ფორმის არსებობისა, რად შეიძლება იყოს კლასიფიცირებული საქმიანობა?

პასუხი:

ერთობლივი ოპერაციები. ვინაიდან ფასს 11-ით:

ცალკე საწარმო $\neq$ ავტომატურად ერთობლივი საწარმო.

Separate vehicle $\neq$ automatically Joint venture.

უნდა შეფასდეს:

1. იურიდიული ფორმა;
2. სახელშეკრულებო შეთანხმება;

3. სხვა ფაქტები და გარემოებები.

აქ კი საქმიანობაში მონაწილეობის ეკონომიკური მიზანია პროდუქტის მიწოდებაა და მონაწილეები პრაქტიკულად იღებენ ეკონომიკურ სარგებელს აქტივის/პროდუქტის გამოყენებით, და არა უბრალოდ წმინდა აქტივებში ინვესტიციის სახით.

ერთობლივ საწარმოში (Joint venture) მონაწილე აღიარებს ინვესტიციას წილობრივი მეთოდით IAS 28-ის შესაბამისად.

ქეისი 7.

A-ს აქვს 50%, B-ს - 50%. ხელშეკრულებით გადაწყვეტილებებისთვის ორივეს თანხმობაა საჭირო. მაგრამ საქმიანობის ცალკეული აქტივები და ვალდებულებები პირდაპირ არ ეკუთვნით მონაწილეებს, მათ აქვთ მხოლოდ წმინდა აქტივებზე უფლებები.

კითხვა: რა ტიპის საქმიანობაა ამ შეთანხმებით?

პასუხი:

ეს არის ერთობლივი საწარმო, ვინაიდან:

IFRS 11-ის „ოქროს გასაღებია“

ერთობლივი კონტროლი + წმინდა აქტივებზე უფლებები = ერთობლივი საწარმო

(Joint control + rights to net assets = Joint venture). ხოლო:

ერთობლივი კონტროლი + აქტივებზე უფლებები და ვალდებულებებზე პასუხისმგებლობა = ერთობლივი ოპერაციები.

(Joint control + rights to assets & obligations for liabilities = Joint operation).

ერთობლივი ოპერაციები =

აქტივებზე უფლებები + ვალდებულებებზე პასუხისმგებლობა

ერთობლივი საწარმო = წმინდა აქტივებზე უფლებები

JO → პირდაპირი აღიარება

JV → Equity method

ცალკე იურიდიული პირი ≠ ავტომატურად ერთობლივი საწარმო.

თემა 7. შემოსავალი აქციაზე

EPS (Earnings Per Share) - მოგება ერთ აქციაზე

I. ძირითადი პრინციპები

1. IAS 33-ის ძირითადი მიზანია:

- A) დივიდენდის ოდენობის განსაზღვრა
- B) EPS-ის გაანგარიშებისა და წარდგენის წესების დადგენა
- C) აქციების სამართლიანი ღირებულების განსაზღვრა
- D) საწარმოს საბაზრო კაპიტალიზაციის გამოთვლა

პასუხი: B (33/1)

2. IAS 33-ის მიხედვით, EPS-ის რომელი ორი მაჩვენებელი უნდა წარადგინოს შესაბამისმა საწარმომ?

- A) საბაზისო EPS და კორექტირებული EPS
- B) საბაზისო EPS და გაზავებული EPS
- C) მთლიანი EPS და წმინდა EPS
- D) მიმდინარე EPS და მომავალი EPS

პასუხი: B (33/9)

3. საბაზისოს EPS-ის ფორმულაა:

- A) მოგება / წლის ბოლოს არსებული აქციების რაოდენობა
- B) საწარმოს ჩვეულებრივი აქციების მფლობელებისათვის განკუთვნილი მოგების ან ზარალი/მოცემულ პერიოდში მიმოქცევაში გაშვებული ჩვეულებრივი აქციების საშუალო შეწონილ რაოდენობაზე
- C) მთლიანი მოგება / გამოშვებული აქციები
- D) მოგება / ავტორიზებული აქციები

პასუხი: B (33/10)

4. საწარმოს მოგებაა 1,000,000 ლარი. პრივილეგირებული დივიდენდები შეადგენს 100,000 ლარს. ჩვეულებრივი აქციების საშუალო შეწონილ რაოდენობა 450,000.

რამდენია საბაზისო EPS (ლარი):

A) 2.22

B) 2.00

C) 2.44

D) 2.50

პასუხი: B

გამოთვლა: $EPS = \{1,000,000 - 100,000\} / 450,000 = 2.00$

ჩვეულებრივი აქციონერებისთვის ხელმისაწვდომი მოგებაა, პრივილეგირებული დივიდენდების გამოაკლების შემდეგ დარჩენილი მოგება

5. რატომ EPS-ის გაანგარიშებაში გამოიყენება ჩვეულებრივი აქციების მიმოქცევაში გამოშვებული საშუალო შეწონილი რაოდენობა და არა წლის ბოლოს არსებული აქციების რაოდენობა?

A) იმიტომ, რომ აქციების რაოდენობა შეიძლება წლის განმავლობაში შეიცვალოს

B) იმიტომ, რომ IAS 33 ამას ყოველთვის მოითხოვს

C) იმიტომ, რომ მხოლოდ გამოშვებული აქციები ითვლება

D) იმიტომ, რომ საბაზრო ფასი იცვლება

პასუხი: A (33/19–29)

6. 1 იანვარს საწარმოს ჰქონდა 100,000 ჩვეულებრივი აქცია. 1 ივლისს გამოუშვა კიდევ 50,000 აქცია.

რამდენია საშუალო შეწონილი აქციების რაოდენობა?

A) 100,000

B) 125,000

C) 150,000

D) 75,000

პასუხი: B (IAS 33.21)

განგარიშება: $100,000 + (50,000 \times 6/12) = 125,000$

7. 1 იანვარს კომპანიას ჰქონდა 100,000 აქცია. 1 ოქტომბერს განხორციელდა 1:1 ბონუსური ემისია.

აქციების რა რაოდენობა უნდა გამოიყენოს კომპანიამ საბაზისო EPS-ის მნიშვნელობაში?

A) 100,000

B) 125,000

C) 175,000

D) 200,000 მხოლოდ 1 იანვრიდან

პასუხი: D

აქ მთავარი არის არა მხოლოდ მიმდინარე წლის მნიშვნელობის შემთხვევაში ბონუსური ემისიის შემთხვევაში საშუალო შეწონილი აქციების რაოდენობა რეტროსპექტულად უნდა ისე დაკორექტირდეს, თითქოს ბონუსური ემისია განხორციელებული იყო ყველაზე ადრეული წარმოდგენილი პერიოდიდან. (33/26–28)

ანუ:

$100,000 \rightarrow 200,000$ მთელი შესაბამისი პერიოდისთვის.

8. კომპანიამ განახორციელა 1:2 აქციების დანაწევრებას.

რა ხდება EPS-ის წინა პერიოდის მაჩვენებლებთან?

A) არ იცვლება

B) მხოლოდ მიმდინარე წელი იცვლება

C) წინა პერიოდებიც უნდა გადაკორექტირდეს

D) მხოლოდ გაზავებული EPS იცვლება

პასუხი: C (IAS 33/26–27)

ლოგიკა იგივეა, რაც ბონუსური ემისიის შემთხვევაში.

9. გაზავებული EPS -ის მიზანია:

A) აჩვენოს მაქსიმალურად მაღალი EPS

B) აჩვენოს შესაძლო გაზავების გავლენა EPS-ზე

C) გამორიცხოს ყველა კონვერტირებადი ინსტრუმენტი

D) აჩვენოს მხოლოდ ფაქტობრივად გამოშვებული აქციები

პასუხი: B (IAS 33.31)

10. რომელ ინსტრუმენტებს შეუძლიათ გამოიწვიონ გაზავება?

A) კონვერტირებადი ობლიგაციები

B) კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციები

C) აქციების ოფციები

D) ყველა ზემოთ ჩამოთვლილი

პასუხი: D (IAS /3.31–63)

11. კონვერტირებადი ობლიგაციები შეიძლება ჩაითვალოს გაზავებული EPS-ის

გაანგარიშებაში იმით, რომ:

A) იგი უკვე ჩვეულებრივი აქციები

B) მისი კონვერტაციის შემთხვევაში შეიძლება გაიზარდოს ჩვეულებრივი აქციების რაოდენობა

C) ყოველთვის ამცირებს მოგებას

D) ყოველთვის ზრდის EPS-ს

პასუხი: B (IAS 33.31–36)

12. როგორ განისაზღვრება აქციების ოფციონებით გაზავებული EPS

- A) ყველა ოფციონი ავტომატურად ზრდის მნიშვნელს
- B) გაითვალისწინება მხოლოდ გაზავების ეფექტის მქონე ოფციები
- C) ყველა ოფციონი გამოირიცხება
- D) ოფციონები ყოველთვის ანტი-გაზავება

პასუხი: B (IAS 33.45–48)

13. პოტენციური ჩვეულებრივი აქციები მხოლოდ მაშინ ჩაითვლება გაზავების ეფექტის მქონე აქციებად, თუ მათი ჩვეულებრივ აქციებად კონვერტაცია:

- A) არ მოახდენს გავლენას EPS-ზე
- B) გაზრდის ერთ აქციაზე მოგებას, ან გაზრდიდა ერთ აქციაზე
- C) შეამცირებს ერთ აქციაზე მოგებას, ან გაზრდიდა ერთ აქციაზე
- D) ბასს 33 არ არეგულირებს ამ საკითხს, ეს რეგულირდება კომპანიის სააღრიცხვო პოლიტიკით

პასუხი: C (IAS 33/41)

14. სად უნდა წარადგინოს საწარმომ საბაზისო EPS და გაზავებული EPS?

- A) მხოლოდ ფინანსური მდგომარეობის ანგარიშგებაში
- B) მხოლოდ განმარტებებში
- C) მოგება-ზარალში იმ პერიოდებისთვის, რომლებიც IAS 33-ის ფარგლებშია
- D) მხოლოდ ფულადი ნაკადების ანგარიშგებაში

პასუხი: C (IAS 33/66)

ქეისი 1.

კომპანიის მაჩვენებლები: ჩვეულებრივი აქციონერებისთვის მიკუთვნებული მოგება - 800,000ლარი; საშუალო შეწონილი ჩვეულებრივი აქციები - 400,000; კონვერტირებადი

ობლიგაციების კონვერტაციის შემთხვევაში დამატებითი აქციები - 50,000; კონვერტაციის შემდეგ დამატებითი მოგება - 20,000 ლარი.

კითხვა: რამდენია საბაზისო EPS?

საბაზისო EPS = $800,000/400,000=2.00$ ლარი

გაზავებული EPS = $(800,000+20,000)/(400,000+50,000) = 820,000/450,000 = 1.82$ ლარი.

(IAS 33/32–36)

ქეისი 2.

კომპანიას მაჩვენებლები: მოგება - 1,200,000 ლარი; პრივილეგირებული დივიდენდები - 200,000 ლარი; ჩვეულებრივი აქციების საშუალო შეწონილი რაოდენობა = 500,000. კონვერტირებადი პრივილეგირებული აქციების კონვერტაციის შემთხვევაში არ გაიცემა 200,000 ლარის დივიდენდები. დამატებით გამოიცემა 100,000 ჩვეულებრივი აქციები.

კითხვა: გაიანგარიშეთ:

1. საბაზისო EPS;

2. გაზავებული EPS.

1. საბაზისო EPS = $(1,200,000 - 200,000)/500,000 = 2.00$ ლარი.

კონვერტაციის შემთხვევაში:

მრიცხველი: $1,200,000 - 200,000 + 200,000 = 1,200,000$ ლარი.

მნიშვნელი: $500,000+100,000=600,000$

გაზავებული EPS = $1,200,000/600,000 = 2.00$ ლარი.

ამ შემთხვევაში კონვერტაცია არ არის გაზავების ეფექტის მქონე და არც ანტიგაზავების, EPS არ იცვლება.

არც გაზავება და არც ანტიგაზავება (IAS 33/31–36, 41)

მშობელი საწარმოს უწყვეტი, ჩვეულებრივი საქმიანობიდან მისაღებ მოგებას ან ზარალს საწარმო იყენებს როგორც „საკონტროლო ციფრს“ იმის დასადგენად, პოტენციური ჩვეულებრივი აქციები გაზავების ეფექტის მქონეა, თუ საპირისპირო (ანტიგაზავების) ეფექტის. (IAS 33/42)